

ימי תשועה, שכבה צעירה
באופן סמלי – על סמל המדינה
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

באופן סמלי

ימי תשועה – על סמל המדינה
שכבה צעירה

הרציונאל

"מה השמן הזה אין מתערב בשאר משקין כך ישראל אין מתערבין באומות העולם" (מדרש שיר השירים א', כ"א).
תפקידו של עם ישראל כאור לגויים מחייב אותו לשמור על צביונו המיוחד. מבחינה זו ניתן לומר שאין ראוייה ממנורת הזהב בה הודלקו הנרות בשמן זית בכדי לשמש סמל מדינת ישראל.
בשיעור זה ננסה לבחון חלק מאותן מידות מיוחדות המאפיינות את עם ישראל ובאות לידי ביטוי בסמל המדינה.

המטרות

- התלמיד יכיר את סמלה של מדינת ישראל.
- התלמיד יבין את משמעותה הסמלית של מנורת הזהב והזית.
- התלמיד יבחין כיצד משמעויות אלו באות לידי ביטוי בחיי העם בכלל ואף בחייו שלו.

מבנה השיעור

- פתיחה: מה מסמל הסמל? (מליאה)
- שלב א': מתערבים שהשמן לא מתערב (מליאה)
- שלב ב': נמשלו ישראל לזית (מליאה)
- שלב ג': מה השמן – כך ישראל (מליאה)
- סיכום: הסמל שלי הוא... (עבודה אישית)

ההכנות הנדרשות

- יש להביא לכיתה ציוד לשלב א': שתי כוסות שקופות, שתי כפיות, מים, מעט תרכיז ומעט שמן זית.
- יש להביא פתיל צף (כמו של חנוכה) וגפרורים.
- יש לצלם פעם אחת את כרטיסי הסמלים (נספח 1) ולגזור כל סמל בנפרד.
- יש לצלם פעם אחת את אבן הריחיים או בית בד (נספח 2).
- יש לצלם את דף היצירה (נספח 3) כמספר התלמידים.

מהלך השיעור

פתיחה: מה מסמל הסמל (מליאה)

ימי תשועה, שכבה צעירה באופן סמלי – על סמל המדינה מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

- נציג בפני התלמידים את ציורי הסמלים (נספח 1) ונבקש מתלמידים שונים להסביר את משמעותם (כדי להקל על התלמידים אפשר לרשום על הלוח את הדברים שמסמלים הציורים).
- נסכם : ראינו שלפעמים בעזרת ציור מנסים לסמל ולהסביר עניינים שונים.
- נספר לתלמידים שלכל מדינה סמל משלה ונשאל אם הם מכירים את סמל המדינה. נאזין לתשובות ונציג את הסמל.
- נסביר שהפעם ננסה להבין מה מסתתר מאחורי סמל המדינה, מדוע בחרו דווקא בו ומה הוא מנסה לומר לנו.

שלב א': מתעורבים שהשמן לא מתערב (מליאה)

- נציג בפני התלמידים כוס שקופה עם מים. נמזוג לתוכה מעט תרכיז ונשאל את התלמידים מי חושב שיוכל לערבב את התרכיז כך שיעלם לגמרי בתוך המים ולא יהיה כל הבדל בין התרכיז למים. נזמין תלמיד לערבב ביניהם.
- נציג בפני התלמידים כוס שקופה עם מים נמזוג לתוכה שמן זית. נשאל מי חושב שהוא יכול לערבב אותם היטב עד שיהפכו לנוזל אחד.
- ניתן מספר הזדמנויות. לאחר מספר ניסיונות (כושלים, כמובן) נסביר לתלמידים שהשמן אינו מתערב בנוזלים אחרים ודבר זה מסמל ומזכיר לנו תכונות של עם ישראל.
- נפנה לתלמידים את השאלה : מהי לדעתם תכונות אלו?
- נשמע תשובות, נסביר ונסכם : חז"ל לימדו אותנו שכמו שלא ניתן לערבב את השמן כך גם עם ישראל לעולם לא יוכל להתערבב ולהפוך להיות כמו כל העמים, כי יש בו דברים מיוחדים שמבדיל אותו מכל שאר עמי העולם.
- נסביר לתלמידים שכעת נבדוק מהם הדברים המיוחדים הללו.

שלב ב': נמשלו ישראל לזית (מליאה)

- נכניס לכוס עם השמן פתילה ונדליק אותה.
- נשאל את התלמידים : איזו תכונה של עם ישראל מזכירה לכם היכולת של השמן לדלוק ולהאיר?
- נאזין למספר תשובות ונסכם : המנורה בבית המקדש האירה בשמן זית וסמלה את חכמת התורה. תפקידו של עם ישראל הוא להתמיד בלימוד התורה ומתוך כך להאיר לכל העולם על ידי שניתן לעמים האחרים דוגמא כיצד ניתן לבנות מדינה שחיים בה לפי התורה חיים מלאי חסד, אהבה, עזרה לזולת ומוסר.
- ניתן לצטט את המקור הבא : "אמר ר' אחא : נמשלו ישראל לזית שנאמר : "זֵית רַעְנָן יִפֶּה פְּרִי תֹאֵר קָרָא ה' שְׁמֶךָ" (ירמיה י"א, ט"ז), ונמשל הקב"ה בנר "נֵר ה' נְשָׁמַת אֶדָם" (משלי כ', כ"ז). מה דרכו של שמן לינתן בנר והם מאירים שניהם כאחת, כך אמר הקב"ה לישראל : הואיל ואורי הוא אורכם ואורכם הוא אורי - אני ואתם נלך ונאיר לציון שנאמר "קוֹמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרְךָ" (ישעיהו ס, א') (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תצ"ט).

ימי תשועה, שכבה צעירה
באופן סמלי – על סמל המדינה
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

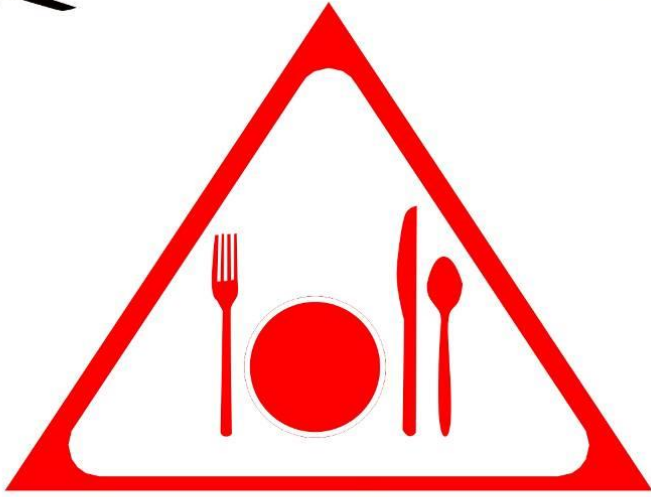
- נעודד את התלמידים להביא דוגמאות להמחשת הרעיון (לדוגמא: חוקים מוסריים שהתחילו אצל עם ישראל - היחס לחלשים בחברה, מנוחת השבת, העזרה שמדינת ישראל מגישה כיום לעמים שונים בעת משבר וכו').

שלב ג': מה שמן - כך ישראל (מליאה)

- נציג בפני התלמידים את תמונת אבן הריחיים (נספח 2).
- נשאל: האם אתם יודעים מה הקשר בין התמונה לזית?
- נאזין למספר תשובות ונספר על תהליך הכנת השמן בעזרת המדרש הבא:
"מה הזית הזה, עד שהוא באילנו מגרגרין אותו ואחר-כך מורידין אותו מן הזית ונחבט, ומשחובטין אותו, מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן, ואח"כ טוחנין אותו, ואח"כ מקיפין אותו בחבלים ומביאין אבנים, ואח"כ נותנין את שומן.
כך ישראל: באין עובדי כוכבים וחובטין אותם ממקום למקום, וחובשים אותו, וכופתין אותו בקולרין, ומקיפין אותו טרטיוטין, ואח"כ עושין תשובה והקב"ה עונה להם" (שמות רבה ל"ו א').
- נשאל את התלמידים: איזו תכונה בעם ישראל מסמל תהליך זה?
- נאזין למספר תשובות ונסביר: כמו שאת שמן הזית מפיקים על ידי כתישה בתהליך ארוך ומתמשך כך עם ישראל - למרות כל הקשיים לא מתייאש וממשיך להתקדם ולצמוח.
- נבקש מהתלמידים לספר על קשיים שונים שעם ישראל עבר להמחשת העניין (לדוגמא- שיעבוד מצרים, חורבן בית המקדש, נס פורים, חנוכה, שואה, מלחמות ישראל וכו').

סיכום: הסמל שלי הוא... (עבודה יחידנית)

- נחלק לתלמידים את דף היצירה (נספח 3).
- נסביר כי על כל תלמיד ליצור את סמל המנורה על-ידי חיבור בין קנה שכתוב עליו תכונה של הזית לבין קנה עליו כתוב הסבר למשמעות הסמלית של תכונה זו. לאחר מכן עליו לבחור מבין השלהבות את אלו שלדעתו הכי מתאימות כדי להמחיש את המידות המיוחדות הללו ולהדביק ליד הקנה המתאים.

ירושלים

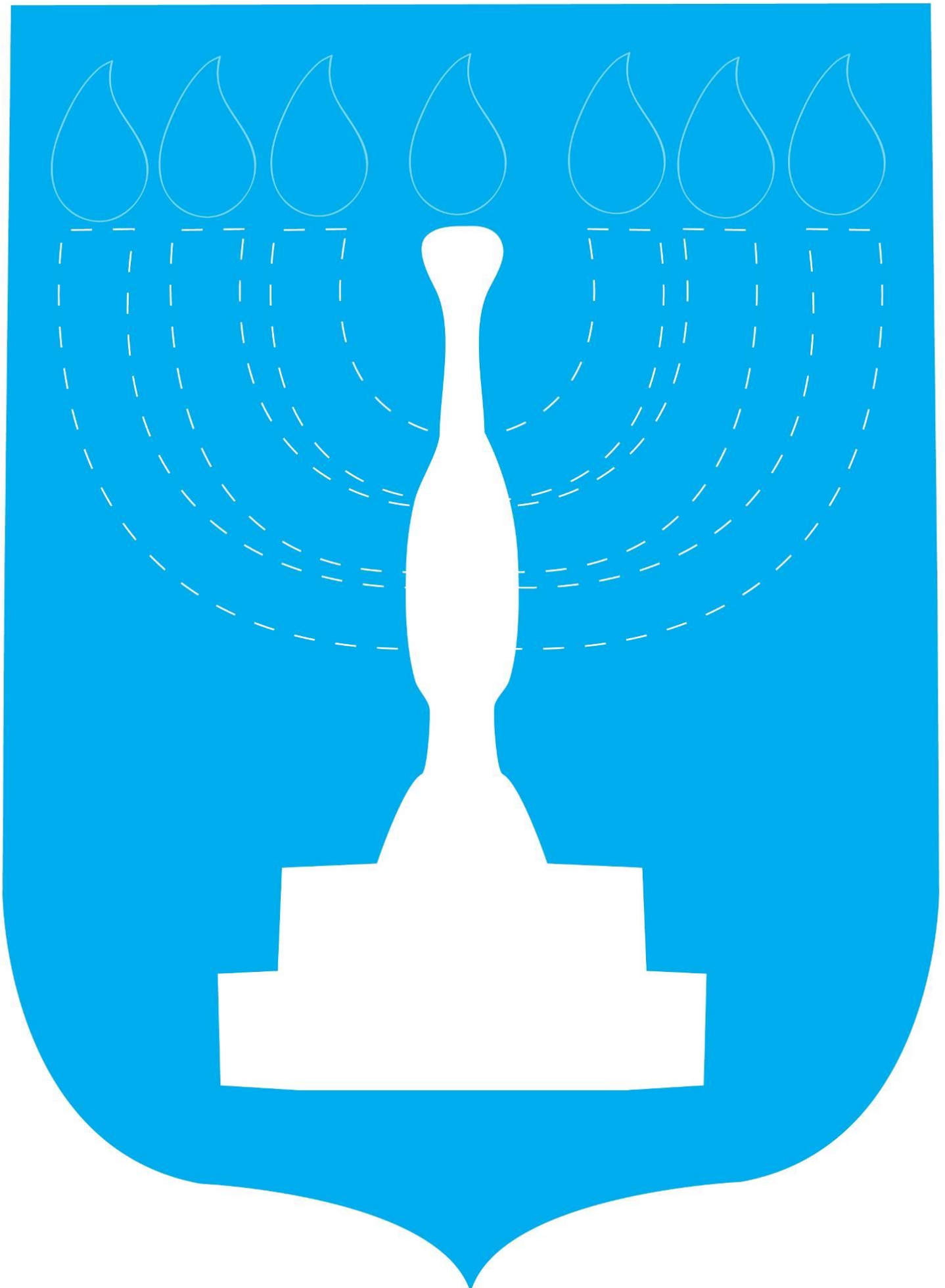

מקורות

חברת המים חלאומית

1. חברו בין קנה שעליו תכונה של הזית לבין קנה שעליו הסבר לתכונה והדביקו אותם במנורה.
2. הדביקו מעל לכל קנה את השלהבת המתאימה לו.

